

بسم الله الرحمن الرحيم

پالایشگاه آبادان در ۸۰ سال تاریخ ایران

۱۹۰۸-۱۹۸۸

مجید جواهری زاده

جواهری زاده، مجید ۱۳۱۳-
پالایشگاه نفت در ۸۰ سال تاریخ ایران ۱۹۸۸-۱۹۰۸ / مجید جواهری زاده
تهران، نشر شادگان، ۱۳۹۵
۲۴۲ ص: مصور؛ ۱۴/۵ در ۲۱/۵ سم.
شابک ۹۷۸-۹۶۴-۵۹۱۷-۳۸-۶
فیپا.
کتابنامه.

نفت — ایران — آبادان — پالایشگاه ها
Petroleum refineries—Iran--Abadan
HD۹۵۷۶ الف ج ۱۳۹۵۲/۹
دیویی ۳۳۸/۲۷۲۸۲۰۹۵۵۵۳۷۶
شماره کتابشناسی ملی ۴۵۷۲۸۹۴

نشر شادگان

تهران، خیابان کارگر شمالی، مجتمع مسکونی گلها، باب ۱، طبقه ۳ غربی،
تلفن ۸۸۰۲۸۷۸۸- صندوق پستی ۱۴۵-۴۴۱
چاپ اول ۵۰۰ نسخه
تاریخ چاپ ۱۳۹۶

فهرست

۱۱	 مقدمه
۱۳	 یک روز در پالایشگاه آبادان
۱۵	 جزیره عبادان بعد از احداث پالایشگاه
۱۷	 عبادان چه گونه آبادان شد؟
۱۹	 اهیت پالایشگاه نفت آبادان
۲۰	 شش دهه تاریخی پالایشگاه
۲۳	 فصل اول
۲۳	 دوره اول (عبادت، پالایشگاه نفت
۲۸	 «آبادان شهری بیگانه»
۳۱	 شرکت سهامی نفت انگلیس و ایران، لندن و ایران؟!
۳۴	 حوادث این دوره و نقش دولت ایران
۳۸	 وضعیت کارگران ایرانی در آبادان
۴۱	 مدیریت تمام عیار انگلیسی ها
۴۳	 کارخانه کارآموزان فنی - حرفه ای
۴۸	 یک سال اول
۵۱	 دوره دوم) اجرای قانون ملی شدن نفت
۵۴	 دکتر مصدق نخست وزیر دولت
۵۷	 دکتر مصدق در شورای امنیت سازمان ملل متحد
۵۹	 دکتر مصدق در دیوان بین المللی دادگستری لاهه
۶۴	 رای دیوان دادگستری لاهه

۶۵	پالایشگاه آبادان در دوره خلع ید
۶۸	بعضی از اثرات خلع ید و بعضی از کار شکنی ها
۷۱	اختلال در نظم کار
۷۳	گرفتاری های دکتر مصدق
۷۷	عوامل سقوط
۷۹	دوره سوم) تشکیل کنسرسیوم
۸۱	توسعه و تغییرات
۸۳	مشکلات فنی برخی از پروژه ها
۸۴	۱- پالایشگاه گاز مایع (N.G.L)
۸۷	۲- مریدین، دوگانه سوز شماره ۱۳
۸۸	۳- تلمبه ها، تقویتی خوردورق
	۴- سیستم ها و دستخدا های اندازه گیری و کنترل در بندر صادراتی
۸۸	ماهشهر
۹۰	اهمیت تعمیرات پیشگیرانه
۹۳	شکایت به دکتر اقبال (نخست وزیر)
۹۴	توقف ترفیع کارگران
۹۷	تغییرات در مدیریت نفت
۹۸	پالایشگاه آبادان پایگاه صنعت نفت ایران
۹۹	۱۲ ماه سرنوشت ساز
۱۰۰	اولین تحصن و زمزمه اعتصاب
۱۰۴	دوره چهارم) نامه رهبر انقلاب به مهندس بازرگان
۱۰۶	دیدار با مهندس بازرگان و هیئت همراه

۱۰۹	رفتن شاه
۱۱۰	فضای سیاسی شده پالایشگاه
۱۱۲	پایان دادن به اعتصاب
۱۲۱	فصل دوم) دوره های پنجم و ششم
۱۲۱	خواب طولانی
۱۲۴	رزی پر حادثه
۱۲۶	تسکيل ستادهای ادارات
۱۲۸	بسته شدن جاده های ارتباطی
۱۲۸	خاطره ای تلخ شیرین
۱۳۱	بسته شدن پالایشگاه
۱۳۱	اعزام به پالایشگاه تبریز
۱۳۳	از خاطرات زمان جنگ (هوشنگ چارلنگ)
۱۳۶	حوادث ناخوشایند
۱۴۳	انتقال ستادها به ماهشهر
۱۴۶	خدمات کارکنان پالایشگاه در زمان جنگ
۱۴۹	مشکل ورود به آبادان قبل از شکستن حصر آن
۱۵۰	اعزام به پالایشگاه آبادان
۱۵۲	مس سرچشمه کرمان
۱۵۶	انتقال به اداره آموزش شرکت گاز
۱۵۸	پروژه ای با نام آب رسانی
۱۶۰	پالایشگاه کرمانشاه
۱۶۱	آموزش در زمان جنگ

دوره ششم) بازسازی با دست خالی	۱۶۴
عوامل مهم در باز سازی	۱۶۶
فصل سوم	۱۷۵
روایتی دیگر از پالایشگاه	۱۷۵
مقدمه	۱۷۵
بازسازی فاز یک پتروشیمی بندر امام	۱۷۵
تعمیرات ماشینری (اداره ای پس از ۵۰ سال)	۱۸۸
کارگاه مرکزی	۱۹۱
سیستم آب مدار بسته (آب گردش)	۱۹۵
نیروگاه های توان	۱۹۸
نیروگاه شماره ۲	۱۹۹
امکان سنجی استقرار سیستم نگهداری و تعمیرات بهره ور فراگیر در منطقه ۳ شرکت پالایش نفت ایران	۲۰۰
چکیده	۲۰۰
مقدمه	۲۰۱
بیان مسئله	۲۰۲
ضرورت تحقیق و جنبه جدید بودن	۲۰۲
تاریخچه نگهداری و تعمیرات بهره ور فراگیر	۲۰۳
اصول نت بهره ور فراگیر	۲۰۴
سیاست نت بهره ور فراگیر	۲۰۵
مروری بر ادبیات تحقیق	۲۰۷
مروری بر برنامه استقرار TPM و آموزش های ابتدایی	۲۰۹

۲۱۲	 خلاصه ای از دو موضوع
۲۱۶	 پیوست
۲۱۶	 آبادان از نگاه محمد علی موحد
۲۱۹	 آبادان از نگاه ویلم فلور
۲۱۹	 روزگار مدرن آبادان
۲۱۹	 اشیاء از کشف نفت
۲۳۹	 پیدایش روابط عمومی پالایشگاه آبادان
۲۴۱	 منابع

از سال ۱۹۰۸ که لندن، تصمیم گرفت برای حفظ منافعش در ایران پالایشگاه نفت آبادان را بسازد، این پالایشگاه به تدریج جایگاه برجسته‌ای در تاریخ ایران یافت و جغرافیای منطقه آبادان را یکسره دگرگون کرد.

پالایشگاه آبادان از بدو احداث تا ابتدای بازسازی پس از پایان جنگ، رویدادهای فراوانی از سر گذرانده است. در نهضت ملی کردن نفت، پالایشگاه آبادان، در مرکز این نهضت قرار گرفت و در پیروزی انقلاب اسلامی، سهم آن غیر قابل انکار است. این نقش‌ها و بویژه در جغرافیای محلی تا آنجا که اگر پالایشگاه در خاک آبادان تأسیس نمی‌شد، آبادان کنونی، در بهمان حالت آن، شاید روستایی بود تابع جزیره عبادان، با نامی دیگر و جغرافیا و فرهنگی دیگر.

سخن از پالایشگاه، با این ویژگی‌ها، سخنی ساده نمی‌تواند باشد، زیرا تاریخ و جغرافیا و دست‌اندرکاران و مهاجرت ایرانیان و تغییر هویتش و آسیبی که در جنگ ایران و عراق دید، و عوامل بزرگ و کوچک بسیار دیگر چنان در هم تنیده‌اند که با همه تفاوت‌هایشان، تفکیک و درجه‌بندی آنها، دشوار است و نادیده گرفتن هر کدام از آنها، واقعیت پالایشگاه را مخدوش می‌کند. کتاب «پالایشگاه آبادان از سال ۸۰ تا سال ۱۳۸۰» ایران» مروری است بر بخش‌هایی از این واقعیت‌های تنیده و هم.

پالایشگاه آبادان، در فاصله بین سال‌های ۱۹۰۸ تا ۱۹۸۸، از راه‌های پر پیچ و خم بسیاری گذشت و حوادث بسیاری را به خود دید. نگارنده در این کتاب ادعا ندارد که دوش به دوش این حوادث آمده و به آنچه می‌خواسته رسیده است. ولی فکر می‌کند توانسته است، مجموعه مهمی از حوادثی را که بر پالایشگاه گذشت و یا پالایشگاه در آنها نقش آفرین

شد. با صدق و امانت، بازگو کند، و کتابی در اختیار خوانندگان قرار دهد که هم تا حدی گویای سرگذشت پالایشگاه است و هم تا حدی با آنچه به خواندن آن در موارد مشابه عادت کرده‌اند، متفاوت باشد.

در این کتاب، که در سه فصل و یک پیوست تدوین شده است، بیشتر به تاریخ شفاهی پالایشگاه و به خاطراتم و به کتاب‌ها و متون معتبر و رشته‌هایی که برخی از علاقه‌مندان به ریز و درشت‌های این پالایشگاه، در اختیارم قرار دادند، استناد کردم و از توسل به نقل متون قراردادهای پیچیده نفت و تفسیرهای پیچیده‌تر، پرهیز کرده‌ام. تا رشته افکار خواننده، آشفته نشود.

آشکار است که چندی کتابی، نمی‌تواند از پالایشگاه شروع شود و در آن به پایان برسد. مثل و غرض‌ای گوناگون و مهمی هست که بدون مرور بر آن‌ها، این نوشته و هر نوشته دیگر ناقص می‌ماند. از تمام کسانی که به طریقی صوت قلبی به من دادند و عزمم را در نوشتن این کتاب راسخ کردند، صمیمانه سپاسگزارم.